

Tisková zpráva

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků - říjen 2018

- ⊙ 68 % dotázaných zastává názor, že by Česká republika neměla uprchlíky ze zemí postižených válečným konfliktem přijímat vůbec, 24 % je pro jejich přijetí do doby, než se budou schopni vrátit do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.
- ⊙ Ve srovnání s výsledky šetření z dubna 2018 došlo k nárůstu (o 10 procentních bodů) podílu lidí, kteří zcela odmítají přijetí uprchlíků.
- ⊙ O aktuální vývoj okolo uprchlíků se zajímá 49 % respondentů, což potvrdilo pokles zájmu zaznamenaný v minulém šetření (duben 2018) a aktuálně zaznamenaná hodnota je tak druhá nejnižší od počátku srovnatelných šetření, tedy od října 2015.
- ⊙ Češi většinou odmítají přijímání uprchlíků z oblasti Blízkého východu a severní Afriky a proti přijímání uprchlíků z muslimských zemí jsou v naprosté většině i tehdy, pokud by jejich odmítání mělo znamenat ztrátu peněz z fondů EU.
- ⊙ Česká veřejnost je relativně vstřícnější k přijímání uprchlíků z Ukrajiny, ovšem i v tomto případě podpora jejich přijímání je převažována nesouhlasem.

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 583; e-mail: radka.hanzlová@soc.cas.cz

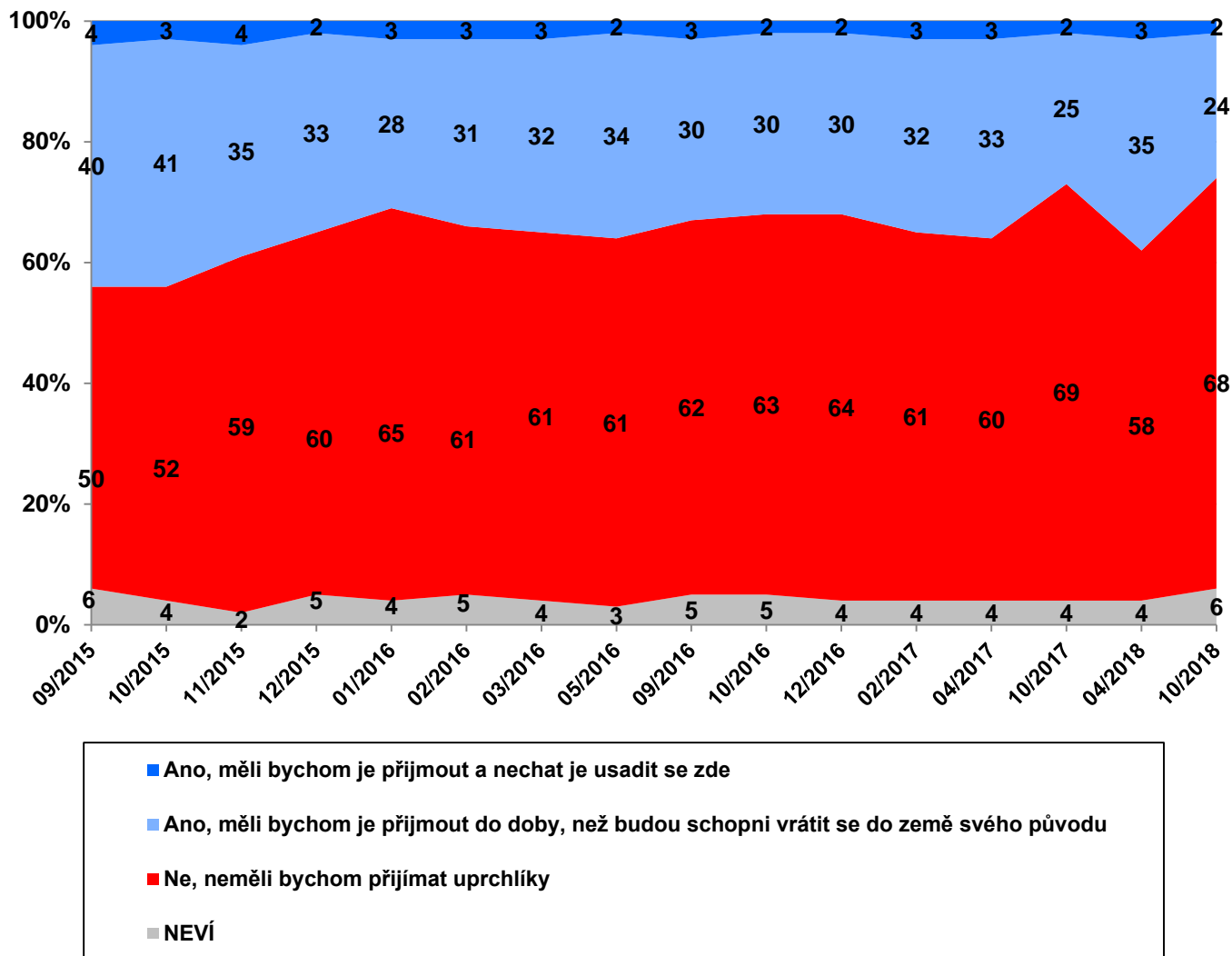
V říjnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění dotazovalo sadu otázek týkajících se postojů české veřejnosti k přijímání uprchlíků a k situaci spojené s migrační krizí. Dotazovaní konkrétně vyjadřovali své postoje k přijímání uprchlíků z oblastí postižených válečným konfliktem obecně, uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky a uprchlíků z Ukrajiny. Do výzkumu byla rovněž zařazena otázka týkající se přijímání uprchlíků z muslimských zemí za předpokladu, že by odmítnutí mělo mít za následek ztrátu peněz z evropských fondů. Součástí dotazování bylo i zmapování zájmu o aktuální vývoj okolo této situace a vnímání situace jako bezpečnostní hrozby.

Jednou z klíčových oblastí, ke které se česká veřejnost vyjadřovala, byla otázka přijetí uprchlíků přicházejících do Evropské unie z oblastí postižených válečným konfliktem. Více jak dvě třetiny (68 %) dotázaných zastávají názor, že by Česká republika neměla tyto uprchlíky přijímat vůbec, necelá čtvrtina (24 %) je pak pro jejich přijetí do doby, než se budou schopni vrátit do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde natrvalo. Zbýlých 6 % oslovených se k této otázce nedokázalo vyjádřit a zvolilo možnost „nevím“.

Pokud se podíváme na vývoj postoje české veřejnosti od září roku 2015 do současnosti, vidíme, že nejprve postupně stoupal podíl těch, kteří by uprchlíky do České republiky nepřijímali vůbec. Tento vzestup z původní úrovně 50 % se zastavil v lednu 2016, kdy dosáhl 65 %, což bylo až do loňského říjnového šetření jeho dlouhodobé maximum. V období mezi únorem 2016 a květnem 2016 jsme mohli vidět mírný nárůst podílu lidí nakloněných přijetí válečných uprchlíků a zároveň určitou stabilizaci podílu těch, kteří je odmítají. Odmítavý postoj k uprchlíkům se přitom v tomto období a dále až do dubna 2017 pohyboval na či mírně nad úrovni tří pětin. V říjnovém výzkumu pak byl oproti předchozímu šetření z dubna 2017 zaznamenán zřetelný nárůst podílu těch, kdo uprchlíky odmítají (o 9 procentních bodů) na nové maximum 69 %. Zároveň o 8 procentních bodů poklesl podíl těch, kdo by souhlasili s dočasným přijetím uprchlíků, na dosud nejnižší úroveň od počátku realizace srovnatelných šetření (25 %). Další výzkum realizovaný v dubnu 2018 předešlý nárůst nepotvrdil a svými hodnotami se vrátil zpět na srovnatelnou úroveň jako v únoru a dubnu 2017. V aktuálním výzkumu došlo, podobně jako v říjnu minulého roku, k výraznému nárůstu těch,

kdo uprchlíky odmítají (o 10 procentních) a zároveň k poklesu těch, kdo by souhlasili s dočasným přijetím uprchlíků, na vůbec nejnižší úroveň od počátku měření (24 %). Až další výzkum ukáže, jestli jde opět pouze o výkyv, nebo o nastolení nového trendu.

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem – časové srovnání (%)¹

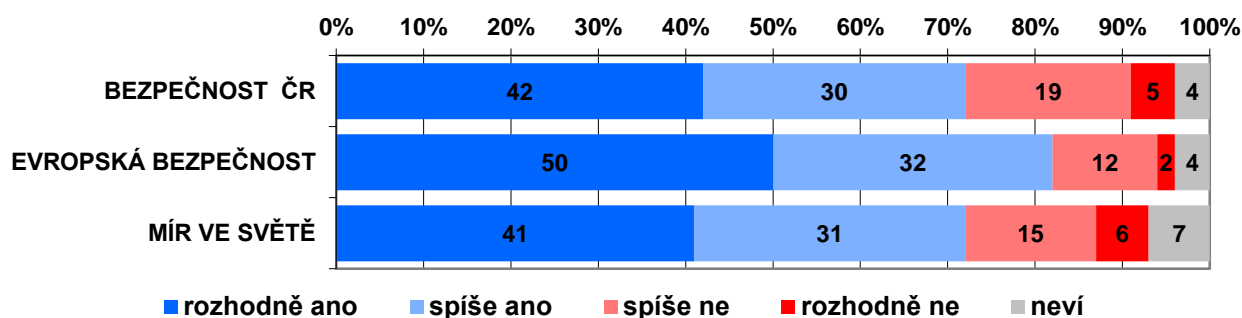
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 13. – 26. 10. 2018, 1023 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podpora přijímání uprchlíků se zvyšuje s nejvyšším dosaženým vzděláním a je vyšší u dotázaných spokojených se současnou politickou situací. Více otevření přijetí válečných uprchlíků jsou lidé, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí k pravému středu či pravici. Proti přijímání uprchlíků se častěji staví lidé, kteří důvěřují prezidentovi a nedůvěřují vládě. Dále je patrné, že lidé, kteří vnímají situaci kolem uprchlíků jako bezpečnostní hrozbu, zároveň častěji odmítají jejich přijetí. Názory respondentů se přitom významně neliší v závislosti na pohlaví, věku, spokojenosti s vlastním životem či životní úrovni domácnosti.

¹ Znění otázky: „V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout uprchlíky ze zemí postižených vojenskými konflikty? Možnosti odpovědí: Ano, měli bychom je přijmout a nechat je usadit se zde, ano, měli bychom je přijmout do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu, ne, neměli bychom přijímat uprchlíky.“

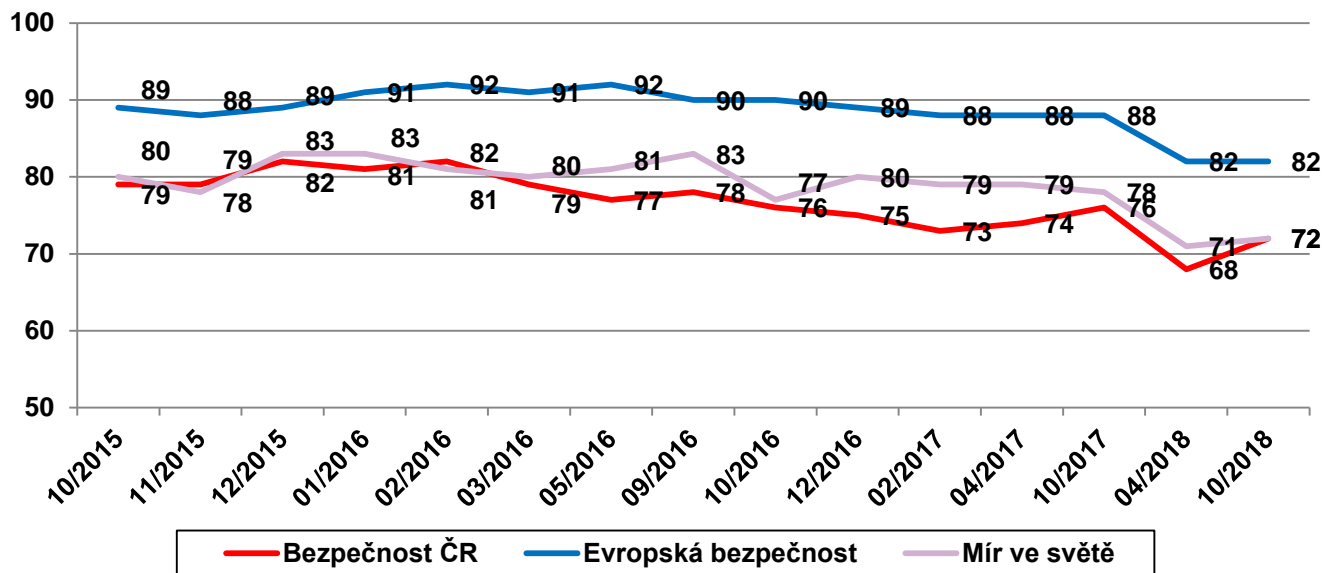
V další otázce vyjadřovali respondenti svůj názor na možné ohrožení bezpečnosti ČR, Evropy a obecně světového míru vlivem událostí spojených s uprchlíky (viz graf 2). Jako výraznou bezpečnostní hrozbu vnímají občané ČR uprchlíky zejména v evropském (82 %), ale i v specificky českém či světovém měřítku (shodně 72 %). V porovnání s předchozím výzkumem z dubna letošního roku se celkové podíly těch, kdo vývoj situace okolo uprchlíků vnímají jako hrozbu, zvýšily (v případě bezpečnosti ČR o 4 procentní body), nebo zůstaly stejné (v případě evropské bezpečnosti i míru ve světě). V kontextu celého sledovaného období (viz graf 3) vidíme, že v současnosti je hodnocení vývoje situace okolo uprchlíků zřetelně méně silné, než bylo v období svého maxima v době od konce roku 2015 do léta roku 2016, a že ve všech třech sledovaných rovinách se aktuálně nachází na téměř nejnižších hodnotách od počátku srovnatelných měření (od října 2015).

Graf 2. Hodnocení situace okolo uprchlíků jako bezpečnostní hrozby (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 13. – 26. 10. 2018, 1023 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 3. Hodnocení situace kolem uprchlíků jako bezpečnostní hrozby – časové srovnání (%)

Pozn. V grafu jsou vyznačeny pouze odpovědi „Ano“, které jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

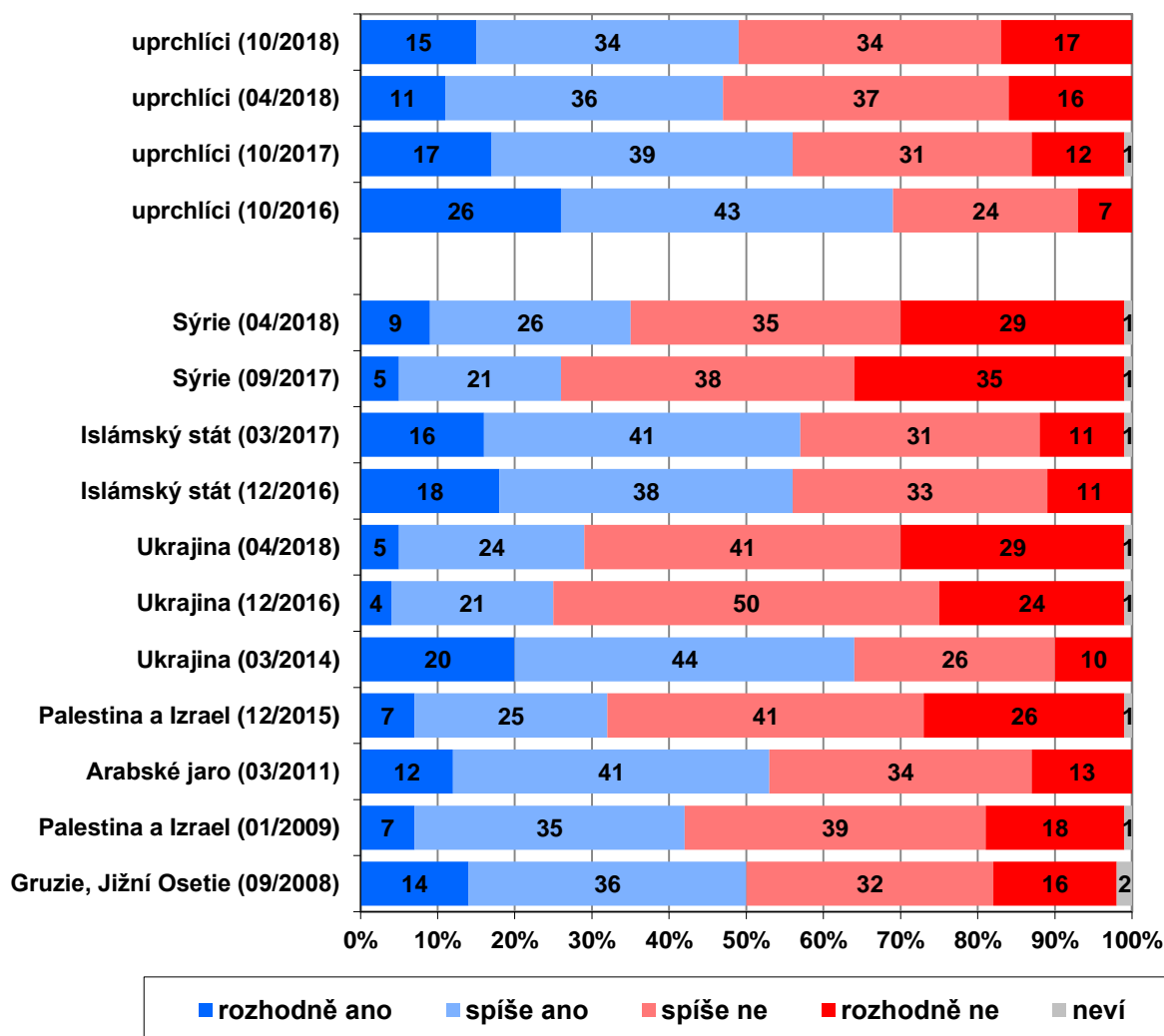
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

² Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Zájem³ o aktuální vývoj situace kolem uprchlíků se od posledního měření v dubnu 2018 statisticky významně nezměnil a potvrdil tak výrazný pokles zaznamenaný v tomto měření. I přes tento pokles, který je u jevů a událostí dlouhodobého charakteru obvyklý, však zájem zůstává nadále poměrně značný. Konkrétně se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků zajímá téměř polovina (49 %) dotázaných (z toho 15 % se zajímá „rozhodně“ a 34 % „spíše“), což je druhý nejnižší výsledek za celou dobu realizace srovnatelných měření od října 2015, a zbylých 51 % dotázaných se nezajímá (z toho 17 % se nezajímá „rozhodně“ a 34 % „spíše“).

Pokud srovnáme zájem o dění kolem uprchlíků s jinými aktuálními událostmi ve světě, vidíme, že je výrazně vyšší než zájem o vývoj situace na Ukrajině či v Sýrii, je zhruba srovnatelný se zájmem o dění okolo konfliktu na Kavkaze mezi Ruskem a Gruzii po gruzínském pokusu o ovládnutí Jižní Osetie v září 2008 či o události Arabského jara v březnu 2011, tedy v době, kdy šlo o velmi čerstvé a mediálně ostře sledované události. Pouze zájem české veřejnosti o dění týkající se tzv. Islámského státu a v době svého maxima (březen 2014) ještě i konflikt na Ukrajině býval výrazně vyšší než aktuálně vyjadřovaný zájem o dění související s uprchlíky, který přitom v době svého maxima překonával i maximální hodnoty zájmu o dění na Ukrajině i o aktivity tzv. Islámského státu (viz graf 4).

Graf 4. Srovnání zájmu o vybrané události (%)

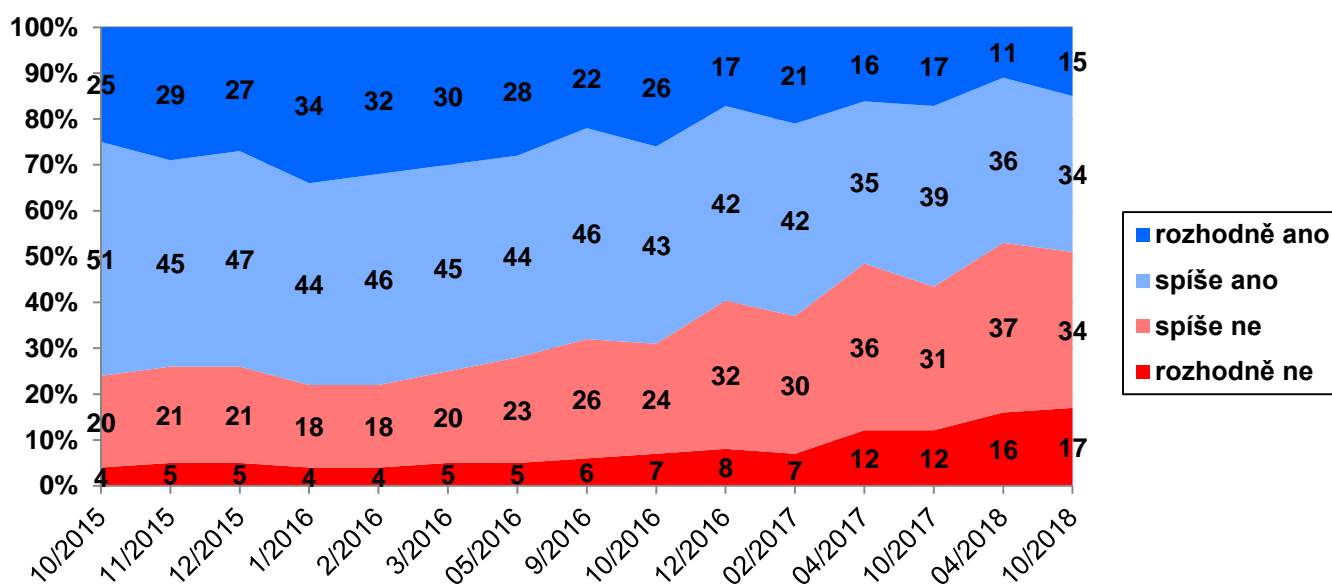
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

³ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Zájem o vývoj situace okolo uprchlíků se zvyšuje spolu s nejvyšším dosaženým vzděláním a rovněž s rostoucím věkem. Výrazně stoupá ale zejména s deklarovaným obecným zájmem o politiku. Vyšší zájem vykazují také muži.

Pokud se podíváme na proměnlivost zájmu o aktuální situaci kolem uprchlíků v čase (viz graf 5), vidíme, že oproti poslednímu šetření z dubna 2018 se aktuálně deklarovaný zájem statisticky významně nezměnil, a potvrdil tak pokles zaznamenaný v tomto výzkumu, ve kterém bylo dosaženo absolutního minima (47 %). Aktuální výsledek (49 %) je tak druhý nejnižší od počátku realizace měření v říjnu 2015. V dlouhodobějším hledisku aktuální výzkum potvrdil pozvolný pokles zájmu o téma uprchlíků. Oproti úrovni, již dosahoval v době své kulminace na počátku roku 2016, zájem o vývoj aktuální situace okolo uprchlíků poklesl o 29 procentních bodů.

Graf 5. Zájem o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků – časové srovnání (%)

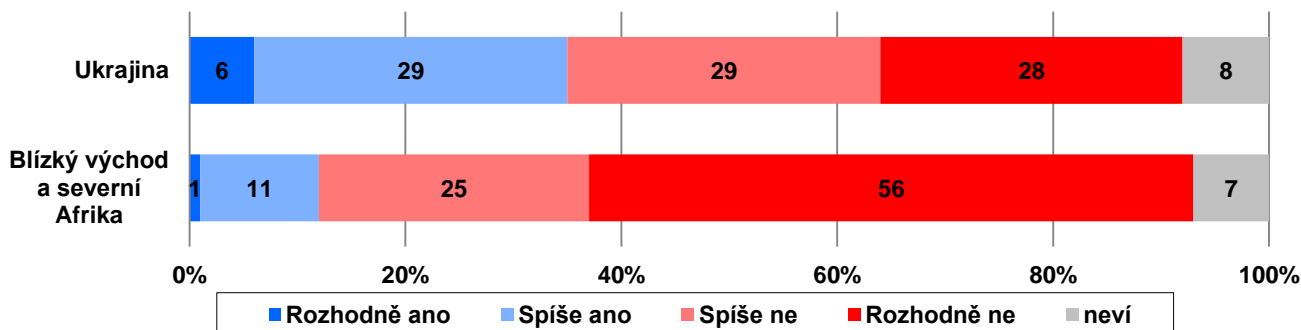

Pozn.: Dopočet do 100 % je tvořen odpovědí „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Jelikož uprchlíci přicházejí z různých zemí, respondentům byly položeny i otázky, kde jsou rozlišeni lidé z Blízkého východu a severní Afriky, kteří tvoří jednu část uprchlíků, a lidé z Ukrajiny, kteří tvoří taktéž určitou část příchodících. Názory na přijímání uprchlíků z Ukrajiny se odlišují od postojů k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, a to velmi výrazně (viz graf 6).

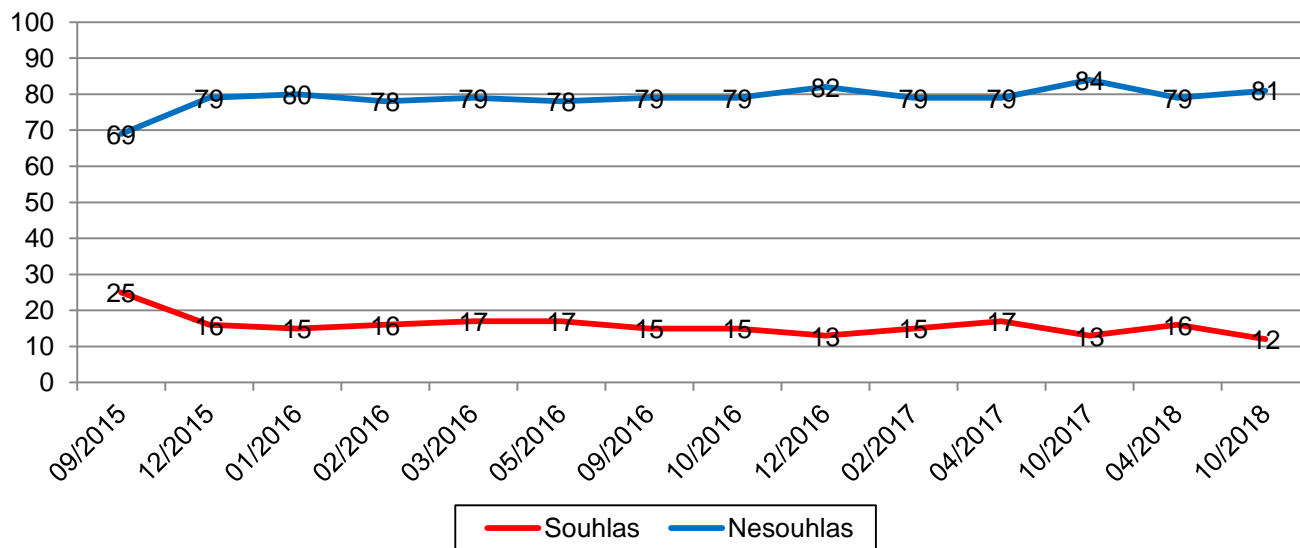
Graf 6. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky⁴ a na přijetí uprchlíků z Ukrajiny⁵ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 13. – 26. 10. 2018, 1023 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak vyplývá z výsledků v grafu 6, souhlas s přijímáním uprchlíků z Blízkého východu či severní Afriky vyjádřila v aktuálním šetření jen přibližně osmina (12 %) dotázaných, přičemž pouhé 1 % odpovědělo, že „rozhodně ano“, a 11 % zvolilo odpověď „spíše ano“. Proti přijetí uprchlíků z Blízkého východu či severní Afriky se postavily více než čtyři pětiny (81 %) respondentů, přičemž více než polovina všech oslovených (56 %) uvedla variantu odpovědi „rozhodně ne“ a čtvrtina (25 %) odpověděla, že „spíše ne“. Zbýlých 7 % respondentů nedokázalo odpovědět a zvolilo variantu „nevím“. Naproti tomu souhlas s přijímáním uprchlíků z Ukrajiny vyjádřila o málo více než třetina (35 %) respondentů, v tom 6 % „rozhodně“ a 29 % „spíše“, nesouhlas s přijímáním uprchlíků z Ukrajiny daly najevo téměř tři pětiny (57 %) dotázaných, když 28 % odpovědělo „rozhodně ne“ a 29 % „spíše ne“. 8 % dotázaných nemá na tuto otázku jasný názor a volí možnost „nevím“.

Graf 7. Postoje k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky – časové srovnání (%)

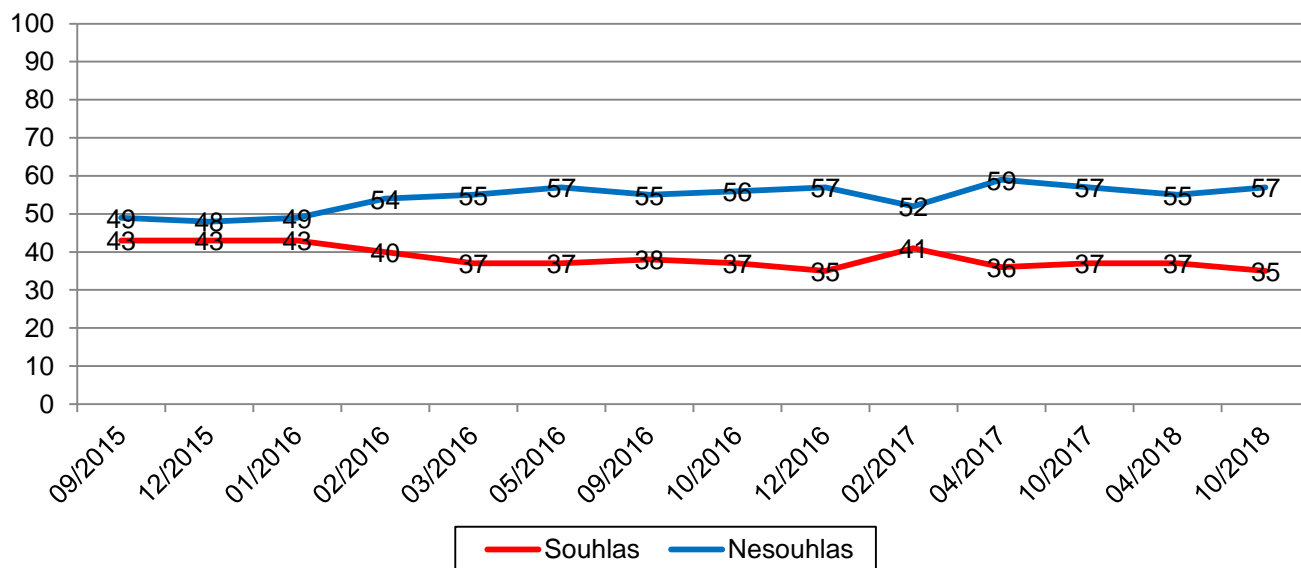

Pozn.: Souhlas tvoří odpovědi „rozhodně ano“ a „spíše ano“, nesouhlas zahrnuje odpovědi „spíše ne“ a „rozhodně ne“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

⁴ Znění otázky: „Velký počet uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky přišel většinou do jihoevropských zemí, které nejsou schopny zvládnout takové množství uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout některé z těchto uprchlíků přicházejících do EU? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“
⁵ Znění otázky: „Konflikt na východní Ukrajině také způsobil nárůst počtu ukrajinských uprchlíků. Měla by Česká republika přijmout Ukrajince z oblastí postižených válečným konfliktem? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Graf 8. Postoje k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – časové srovnání (%)

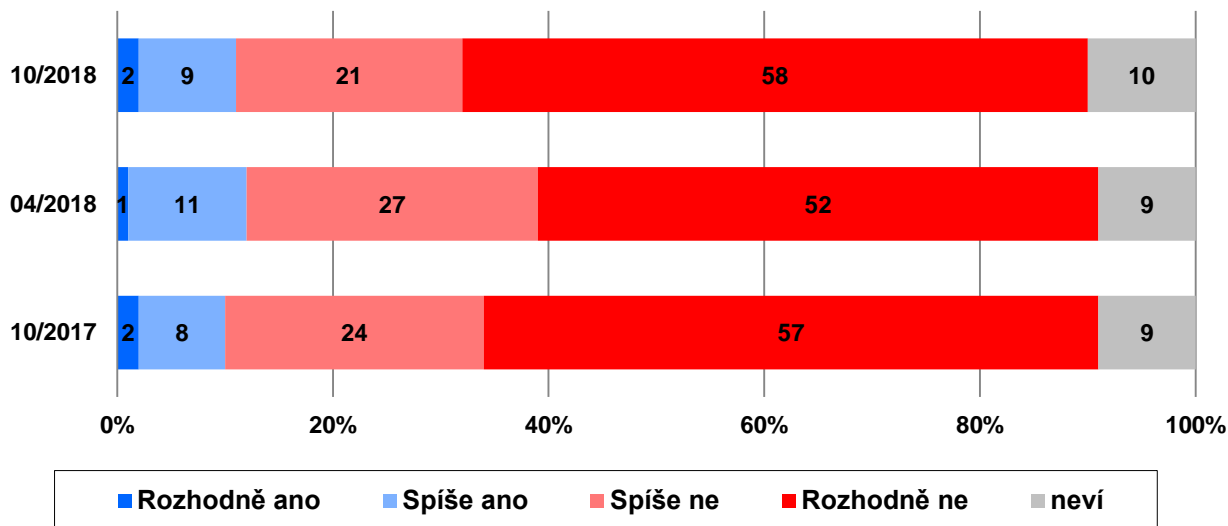

Pozn.: Souhlas tvoří odpovědi „rozhodně ano“ a „spíše ano“, nesouhlas zahrnuje odpovědi „spíše ne“ a „rozhodně ne“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z hlediska časového vývoje vidíme, že postoj k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky (viz graf 7) se s výjimkou úplně prvního výzkumu ze září 2015, kdy se dotázaní k němu stavěli méně odmítavě, stabilně pohybuje na úrovni okolo 15 % souhlasících a 80 % nesouhlasících, čemuž odpovídá i aktuální výsledek (rozdíly jsou v rámci statistické chyby), kdy byl navíc dosažen nejnižší podíl souhlasných odpovědí (12 %). Pokud jde o přijímání uprchlíků z Ukrajiny (viz graf 8), do začátku roku 2016 byl postoj české veřejnosti k němu o něco vstřícnější, od března 2016 se s výjimkou jednoho menšího výkyvu v únoru 2017 stabilně pohybuje na úrovni, kterou zaznamenal i aktuální výzkum (tj. souhlas lehce pod 40 % a nesouhlas mírně nad 50 % dotázaných).

Graf 9. Názor na přijetí uprchlíků z muslimských zemí, pokud by jejich nepřijetím hrozila ztráta peněz z fondů EU (%)⁶

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Kromě výše uvedených již dlouhodobě zkoumaných otázek byla do výzkumu loni v říjnu nově zařazena otázka, která zkoumá postoje české veřejnosti k přijímání uprchlíků z muslimských zemí v případě, že by České republice hrozila ztráta peněz z evropských fondů, pokud by jejich přijetí odmítla (viz graf 9). Výsledky ukázaly, že hrozba ztráty peněz z fondů EU nemá na postoje občanů velký vliv. V porovnání s výsledky v případě otázky týkající se uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky se podíl odmítajících v tomto případě statisticky významně nezměnil, když v celkovém součtu činil 79 %, přičemž dokonce došlo k malému posílení podílu rozhodného odmítnutí (v daném případě 58 %, u otázky týkající se přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky to bylo 56 %). Podíl souhlasu zůstává u této otázky rovněž statisticky srovnatelný jako v případě otázky na přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky (11 % proti 12 %). Jak je přitom zřejmé z údajů v grafu 9, celkové rozložení souhlasu a nesouhlasu v případě postoje veřejnosti k přijímání uprchlíků z muslimských zemí za situace, kdy by jejich nepřijetí mohlo znamenat ztrátu peněz z evropských fondů se od října 2017 statisticky významně nezměnilo, pouze v dubnu 2018 došlo k mírnému poklesu (o 5 procentních bodů) u podílu rozhodného odmítnutí, jež se v aktuálním výzkumu vrátil na hodnoty před rokem.

Podrobnější analýza ukazuje, že obecně vstřícnější k přijímání uprchlíků jsou dotázaní s pravicovou politickou orientací, lidé zajímaví se o politiku a absolventi vysokých škol. S přijímáním uprchlíků z Ukrajiny souhlasí častěji i lidé s dobrou, případně „ani dobrou, ani špatnou“ deklarovanou životní úrovní vlastní domácnosti. Naopak proti přijímání uprchlíků se obecně výrazně častěji a silněji vymezují ti, kdo uprchlíky pokládají za hrozbu.

⁶ Znění otázky: „Pokud by České republice hrozila ztráta peněz z evropských fondů, měla by přijmout uprchlíky z muslimských zemí? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>13. - 26. 10. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1023</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>230</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.11m; PM.203; PM.204; PM.205; PM.189m; PM.214</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>PM181109</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>9. listopadu 2018</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".